

مقاله پژوهشی

بررسی مؤلفه‌های کالبدی - محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شه‌ریزد

اسماعیل نصیری هنده خاله^{۱*}، حسن حکمت نیا^۲، فضل الله اسمعیلی^۳، منصور رضاعلی^۴،

فهیمة جمالی هنجی^۵

۱- دانشیار جغرافیا وبرنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور تهران، ایران

۲- دانشیار جغرافیا وبرنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور تهران، ایران

۳- استادیار جغرافیا وبرنامه ریزی روستایی دانشگاه پیام نور تهران، ایران

۴- استادیار جغرافیا وبرنامه ریزی شهری دانشگاه تربیت مدرس، ایران

۵- دانشجو کارشناسی ارشد امایش شهری دانشگاه پیام نور تهران، ایران

(دریافت: ۱۴/۰۲/۱۳۹۹، پذیرش: ۲۷/۱۰/۱۴۰۰)

چکیده

احساس امنیت گردشگران در فضاهای تاریخی شهر امری انکارناپذیر است، لذا امنیت از اثرگذارترین شاخص‌های جذب گردشگر در این گونه فضاهای شهری محسوب می‌شود. در میان عوامل تأثیرگذار بر امنیت گردشگران، مؤلفه‌های کالبدی بافت تاریخی شهر دارای اهمیت ویژه‌ای است که کمتر به آن توجه شده است بنابراین هدف این پژوهش بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت در دربافتهای تاریخی در شهر یزد است. این شهر با داشتن جاذبه‌های گردشگری تاریخی هر ساله تعداد زیادی از گردشگران را جذب می‌کند. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش - توصیفی، تحلیلی با استفاده از ابزار پرسشنامه است. جامعه آماری پژوهش را کلیه گردشگران تشکیل می‌دهد که تعداد حجم نمونه با استفاده از روش دسترسی ۱۸۹ نفر محاسبه شد. روایی سؤالات پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان حوزه گردشگری شهری تأیید شد و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ رقم ۰/۷۴۸ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مطالعات پیمایشی از نرم فزار SPSS استفاده شد. براساس نتایج پژوهش همه مؤلفه‌های کالبدی (کیفیت معابر، مبلمان و پوشش گیاهی، فرم و خوانایی بافت، تنوع کاربری و کالبدی) بر احساس امنیت گردشگران تأثیرگذار هستند. محاسبات نشان داد که متغیرهای فرم و خوانایی بافت با $Beta=0/328$ و تنوع کالبدی و کاربری نسبت به سایر متغیرها پیش‌بینی کننده قوی‌تر هستند. کاربرد پژوهش آن است که یافته‌های آن میتواند افق گسترده‌ای را فراروی برنامه ریزان برای جذب گردشگران ارایه دهد.

کلمات کلیدی: امنیت، بافت تاریخی، شهر یزد، محور گردشگری.

یکی از رویکردهای مداخله در بافت‌های تاریخی، بهره‌گیری از صنعت گردشگری است. با توجه به اثراتی که گردشگری در دوره اخیر در فضاهای جغرافیایی داشته است، اثرات مهمی بر جوامع برجای گذاشته است (وانگ و یوتسوموتو، ۲۰۱۹: ۷۷). گردشگری به دلیل آثار مثبت اقتصادی به کند شدن تخلیه جمعیت و کاهش مهاجرت کمک می‌کند (عنابستانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲). گردشگران سفیرانی از کشورهای دیگر هستند که به دنبال بازدید و تکرار سفر خود، تصویری از کشور میزبان ارایه می‌دهند (هیگنز و همکاران، ۲۰۱۹: ۴). هرگاه در سطح جامعه جهانی، بستر مناسبی فراهم باشد افراد سفر می‌کنند و اگر گردشگران نسبت به مقصدی احساس ناامنی داشته باشند هرگز به آنجا سفر نیم‌کنند (دوزنده ضیابری و آمار، ۱۳۹۸: ۹۳). براساس گزارش سازمان تجارت جهانی، تعداد گردشگران جهان سالیانه ۴/۳ درصد رشد دارد (وی تی او، ۲۰۱۹: ۶۶). تنوع ارزش‌های نهفته در بافت‌های تاریخی و تأثیر شگرف این ارزش‌ها در ارتقای فرهنگ و تعاملات فرهنگی بستر را برای رویکرد گردشگری فرهنگی فراهم کرده است. با رشد سریع گردشگری فرهنگی در دنیا، گردشگران علاقه‌فزاینده‌ای را به تاریخ و میراث فرهنگی نشان می‌دهند. گردشگری فرهنگی، گونه‌ای از گردشگری است که به‌طور کلی به‌وسیله عرصه‌های هنری، میراثی و تاریخی در ارتباط است و نمایانگر تمایزهای منطقه‌ای، نژادی و تاریخی یک کشور و یا منطقه است و منعکس‌کننده تنوع تاریخی و میراث گذشتگان از آن منطقه شهری است. بافت تاریخی شهر یزد دارای آثار گران‌بهایی است که بیانگر فرهنگ و اصول معماری و شهرسازی حاکم بر ادوار مختلف است. شهر یزد به‌عنوان یک شهر تاریخی دارای ساختار کالبدی و فضای مشخص با محوریت بازار، میدان، مسجد جامع و مراکز حکومتی در محدوده بازار، با بافتی ارگانیک شکل‌گرفته است. در این راستا شهر یزد با دارا بودن میراث‌ها و بافت‌های تاریخی با اهمیت، یکی از مقاصد گردشگران است. بهره‌گیری از این پتانسیل‌های گردشگری در بافت‌های تاریخی شهر یزد، می‌تواند این محورها را به گردشگران معرفی نماید. بحث تأثیر شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت در بافت‌های تاریخی از جمله موضوعاتی است که کمتر به آن توجه شده است. خصوصیات برخی فضاهای شهری به‌گونه‌ای است که زمینه ناامنی بیشتری را فراهم می‌آورد. فضاهای نامناسب و فضاهای بی‌دفاع، از عوامل تهدیدکننده امنیت گردشگران است (شوویتز، ۱۹۹۷). در الگوهای اکوسیستمی مبتنی بر گردشگری مفهوم توسعه گردشگری با عوامل متعددی از جمله امنیت ارتباط نزدیک دارد (کونیاوان و پنگ، ۲۰۱۹: ۱۳۹). امنیت و گردشگری از جمله پارامتری یک معادله می‌باشند (لیو و همکاران، ۲۰۱۶: ۹۷). امنیت ارتباط بسیار نزدیکی با ساختارهای کالبدی و محیطی فضاهای گردشگری دارد (سپیرا و همکاران: ۲۰۲: ۴۵). از جمله بسترهای اصلی برای رشد و توسعه گردشگری در بافت‌های تاریخی شهرها توجه به مقوله مؤلفه‌های کالبدی - محیطی تأثیرگذار بر امنیت گردشگران است (میلر، ۲۰۱۹: ۶۹-۶۷). احساس امنیت در گردشگاههای شهری دارای کارکردهای متفاوتی است و با افزایش کیفیت امنیت در این گونه فضاهای

1. Schweitzer

گردشگران فرصت بیشتری برای تفریح پیدا می‌کنند (کارموند، ۲۰۱۹: ۳۳). ملاک امنیت در مباحث گردشگری، سنجش امنیت احساس شده توسط گردشگرانی است که در آن فضا حضور دارند (ماکسی میلیونو، ۲۰۱۷: ۶۶). ارتباط بین گردشگری و امنیت در فضاهای شهری یک رابطه دو سویه است (والترز و همکاران، ۲۰۱۹: ۳۷۱-۳۷۰). هرچند عوامل مختلفی بر امنیت گردشگران تأثیر می‌گذارد اما نباید تأثیر شاخص‌های کالبدی و محیطی مؤثر بر امنیت گردشگران را نادیده انگاشت. "فویری" مؤلفه‌های کالبدی و محیطی را برای حفظ ویژگی‌های توسعه گردشگری در فضاهای شهری لازم و ضروری می‌داند (فویری و همکاران، ۲۰۲۰: ۳۱۰). رونق گردشگری در یک منطقه و تردد گردشگران در یک مقصد، موجب به وجود آمدن امنیت می‌شود (تاپاک و همکاران، ۲۰۱۹: ۱). به همین دلیل است که جایگاه و نقش امنیت در تحقیقات تئوریک و برنامه‌های عملی و سیاست‌های کلان برنامه ریزی گردشگری مورد توجه زیادی قرار گرفته است (وانگ و همکاران، ۲۰۱۷: ۹۵). امروزه امنیت از شاخص‌های مهم در ارزیابی کیفیت مکان‌های گردشگر پذیر در جهان به شمار می‌آید. بنابراین باید شرایط مناسب برای تأمین امنیت کالبدی در این مکان‌ها فراهم شود. (نسترن و همکاران، ۱۳۹۲). شرایط کالبدی - محیطی در فضاهای شهری می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای در جذب گردشگران داشته باشد (وی تی او، ۲۰۱۹: ۳۳). امنیت در مباحث گردشگری زمانی حادث می‌شود که زیرساخت‌های لازم برای آن مهیا شود (وانگ، ۲۰۲۰: ۳۶). در واقع امنیت مهمترین عامل در راهبرد توسعه گردشگری است و عدم وجود آن باعث ایجاد ناامنی و بی‌ثباتی در برنامه‌های صنعت توریسم می‌شود (تروگیچ ۳-۱ فلیچر، ۲۰۲۰). لذا شناسایی عوامل تأثیرگذار بر بروز ناامنی در بافت‌های تاریخی امری ضروری است که در جلوگیری از جرائم بر علیه گردشگران باید مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد. از جمله این عوامل می‌توان به شاخص و معیارهای کالبدی اشاره کرد که از طریق فراهم نمودن الزامات و بسترهای لازم، بر میزان وقوع ناامنی برای در بافت‌های تاریخی تأثیر به‌سزایی دارد. بررسی‌های اولیه در محورهای گردشگری بافت‌های تاریخی شهر یزد نشان از وضعیت نامناسب کالبدی در به خطر افتادن امنیت گردشگران دارد. در همین راستا هدف پژوهش حاضر آن است تا با بررسی مؤلفه‌های اثرگذار بر امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شهر یزد شناسایی و به تحلیل آن بپردازد؛ بر همین اساس، در پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سؤال‌هایی از جمله، آیا بین ویژگی‌های کالبدی و احساس امنیت گردشگران رابطه معناداری وجود دارد؟ و همچنین کدام‌یک از شاخص‌های کالبدی در بافت تاریخی تأثیر بیشتری بر احساس امنیت دارد؟ می‌باشد؛ و برای پاسخ به سؤال‌های ارائه‌شده، فرضیه یا هدفی از این قرار تعیین گردید، وضعیت کالبدی در بافت تاریخی منطقه مورد مطالعه بر میزان احساس امنیت گردشگران تأثیرگذار است و بین افزایش کیفیت عناصر کالبدی با احساس امنیت گردشگران رابطه معنی‌داری دارد.

"لويس مامفورد" اولین نظریه‌پرداز است که در نیمه اول قرن بیستم بر ایجاد امنیت، در فضاهای شهری را مورد توجه قرار داد. "جیکویز" نیز در نبین امنیت شهری به تعامل فضاهای کالبدی توجه داشته است (بمانیان و همکاران، ۱۳۸۸).

یکی از فضاهای شهری که معمولاً مورد توجه گردشگران قرار می‌گیرد، بافت‌های تاریخی شهرها است. بافت‌های تاریخی و کهن شهری یک مجموعه‌ای کامل از ابعاد گوناگون از ارزش‌های فرهنگی است که دستیابی به فضاهای مطلوب برای گردشگران را امکان‌پذیر می‌سازد. (شرما، ۲۰۰۳). در میان بافت‌های تاریخی، محورهای تاریخی و فرهنگی به‌عنوان شاخص‌هایی برای معرفی گردشگری از میراث ملموس تلقی می‌شوند (کمبل، ۲، ۲۰۰۶). تنوع ارزش‌های نهفته در بافت‌های تاریخی و تأثیر شگرف بازخوانی این ارزش‌ها در تعاملات فرهنگی حوزه گردشگری شهری از قابلیت‌های مهم محورهای گردشگری در بافت‌های تاریخی شهرها است. گردشگری در بافت‌های تاریخی به‌منظور تبادل و تعامل فرهنگی در سال ۱۹۸۰ در مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری مورد توجه قرار گرفت (لاپین، ۲، ۲۰۰۷). گردشگری فرهنگی تنها استفاده از محصولات فرهنگی نیست بلکه دیدار از محوطه‌های تاریخی، باستان‌شناسی و بالاخره محورهای تاریخی - فرهنگی را در بافت‌های تاریخی نیز در بر می‌گیرد که در بسیاری از منابع گردشگری تحت عنوان میراث ملموس نامبرده می‌شود (زوکین، ۱۹۹۵).

دوازدهمین مجمع عمومی ایکوموس در سال ۱۹۹۹ اهداف گردشگری در محورهای بافت‌های تاریخی شهرها را به شرح منشور زیر بیان نمود: حفاظت و مدیریت میراث ملموس توسط جامعه میزبان و گردشگران، ترویج و مدیریت گردشگری به شیوه‌ای که میراث فرهنگ‌های زنده را مورد احترام قرار داد و ارتقاء دهد. تشویق برنامه ریزان به ایجاد اهداف جهت مراقبت و محافظت از محورهای تاریخی شهرها (ایکوموس، ۱۳۸۱).

محور گردشگری مسیری است که جاذبه‌های گردشگری موجود در شهر را به یکدیگر متصل می‌سازد. تا بازدید از آن‌ها تسهیل یابد، گاهی این محور فقط نقش اتصال دهنده دارد و گاهی خود مسیر محور دارای جذابیت‌هایی برای گردشگران می‌باشد (اسلامی و همکاران، ۱۳۹۵). محورهای گردشگری در بافت‌های تاریخی علاوه بر ایجاد سرزندگی و تعامل اجتماعی، و بازتولید خاطرات تاریخی، موجب جذب گردشگری و رونق فعالیت‌های شهری نیز خواهد شد (تیلور، ۲، ۲۰۱۴). این محورها با داشتن سابقه تاریخی، نقش مفصل ارتباطی بین عناصر شاخص بافت تاریخی شهر و حلقه ارتباط با شهروندان به شمار می‌آید (عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۶). محورهای گردشگری در بافت‌های تاریخی با ارائه فعالیت‌های خدماتی مانند امکانات

1. Sharma
2. Campbell
3. Lapin
4. Taylow

پذیرایی و فراغتی زمینه توسعه گردشگری را در ذهن و تصویر مخاطب جهت انتخاب مقصد گردشگری فراهم می‌کند (تیموتی^۱، ۲۰۰۵). محورهای فرهنگی بیانگر روایت تاریخ و اجتماع و نمایانگر کنش متقابل کالبد و شهروندان است (مارشال^۲، ۲۰۰۵).

در توسعه گردشگری عوامل متعددی دخالت دارند و امنیت کالبدی در فضاهای شهری به‌عنوان یکی از مؤثرترین عامل در پذیرش گردشگران است زیرا هرگونه بروز ناامنی، زیان‌های جبران ناپذیری به این صنعت وارد می‌سازد (کلیمسان^۳، ۲۰۰۲)، امنیت و گردشگری پارامترهای یک معادله هستند. رونق گردشگری در یک منطقه و تردد گردشگران در یک مقصد نیز موجب به وجود آمدن امنیت و عامل اصلی در گسترش صنعت گردشگری است (ساممز و همکاران^۴، ۱۹۹۸). کلید توسعه رضایت بخشی و مطلوب گردشگری مبتنی بر سه اصل پایه ای مشتمل بر صلح، امنیت و ایمنی است (مهدی نژاد و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۳). امنیت مفهومی است که تا حد زیادی با احساس ترس از جرم در محیط جغرافیایی گره خورده است (مک کینون، ۲۰۲۰: ۷). مسایل امنیتی برای انتخاب مقصد تعیین کننده است و امنیت گردشگران از این منظر برای کشورهای اروپایی دارای مزیت رقابتی است (سانتوس و همکاران، ۲۰۱۸: ۵۰). برخورداری از امنیت در محورهای گردشگری سبب رشد پایدار در محیط جغرافیایی می‌شود و معمولاً توجه به مکان (ابعاد کالبدی امنیت) بیشتر از سایر مقوله‌های امنیت (فردی و اجتماعی) مورد توجه پژوهشگران است (پتیللا^۵، ۲۰۰۴). برآورد نشدن نیاز به امنیت گردشگران در محورهای تاریخی گردشگری شهرها، نه تنها آن‌ها را از رسیدن به نیازهای رده‌های بالاتر بازمی‌دارد، بلکه کاهش تعاملات اجتماعی و در نهایت خالی شدن محلات تاریخی را در پی خواهد داشت (میرحسینی و همکار، ۱۳۹۵).

برخی تحقیقات انجام‌شده در زمینه موضوع مورد نظر به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۱. خلاصه پژوهش‌های انجام شده

پژوهشگران	سال	خلاصه نتایج پژوهش
نصیری‌هنده‌خاله و همکاران	۱۴۰۰	ارتباط مستقیم امنیت فیزیکی با احساس امنیت اجتماعی گردشگران
پازوکی و همکاران	۱۴۰۰	نقش مؤلفه‌های فضایی و پایداری منظر بر امنیت گردشگران
صادقی و همکار	۱۴۰۰	امکانات و زیرساخت‌ها تأثیر مستقیم بر امنیت گردشگران دارد.
شهیکی‌تاش و همکار	۱۳۹۹	عوامل کالبدی از مهمترین فاکتورهای مؤثر بر امنیت گردشگران
مؤیدفر و همکار	۱۳۹۷	ایجاد فضاهای امن در بافت‌های تاریخی بر توسعه گردشگری

1. Timothy

2. Marshall

3. Churchman

4. Sommez.et.al

5. Petyella

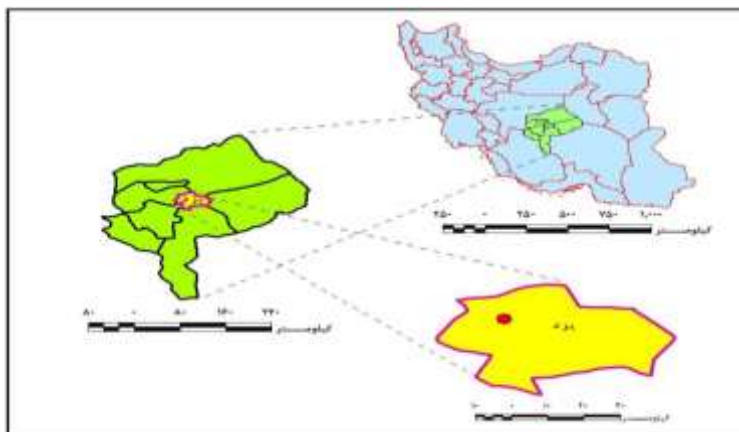
کیانی و همکار	۱۳۹۶	جنبه‌های بصری و کالبدی از جمله مهمترین عوامل مؤثر بر احساس امنیت گردشگران است
فرجی‌راد و همکار	۱۳۹۵	مؤلفه های خوانایی، کیفیت معابر در بافت‌های تاریخی با موضوع امنیت گردشگران ارتباط مستقیم دارد
میرحسینی و همکاران	۱۳۹۵	تنوع کاربری و کالبدی ارتباط مستقیم بر امنیت گردشگران دارد
خادمی و همکاران	۱۳۹۴	ارتباط مستقیم بین نورپردازی و احساس امنیت در بین گردشگران وجود دارد.
نسترن و همکاران	۱۳۹۲	وجود تفاوت معنادار در بین محورهای گردشگری وجود دارد.
وانگ	۲۰۲۰	امنیت بر میزان عرضه و تقاضا در گردشگری تأثیر دارد
تورگیش و همکار	۲۰۱۹	ارتباط مستقیم بین امنیت و استراتژیهای توسعه گردشگری وجود دارد
اسکوت	۲۰۱۹	ارتباط معناداری بین محیط فیزیکی و امنیت گردشگران وجود دارد
فوری و همکاران	۲۰۱۹	عامل تهدیدات تأثیرات منفی بر جذب گردشگران دارد
لانوپارو	۲۰۱۹	امنیت عامل اصلی توسعه گردشگری است
روال و همکاران	۲۰۱۹	رشد گردشگری با توسعه زیرساخت‌ها ارتباط مستقیم دارد
پرمانیک	۲۰۱۸	امنیت مهمترین بستر برای توسعه گردشگری است
رایمان	۲۰۱۸	امنیت کالبدی و محیطی از عوامل اصلی توسعه گردشگری است
سازمان جهانگردی	۲۰۱۸	ایجاد چشم اندازهای جدید در محیط تأثیر مستقیم بر جذب گردشگر دارد
کیم و بارک	۲۰۱۴	اصلاح نورپردازی به عنوان یکی از عوامل اصلی امنیت بر توسعه گردشگری تأثیر دارد
امین	۲۰۱۳	عوامل کالبدی ارتباط مستقیم با امنیت گردشگران دارد
جامین	۲۰۱۲	عوامل کالبدی و فرم خوانایی بافت با امنیت گردشگران ارتباط مستقیم دارد
اونور	۲۰۰۹	نیاز به استفاده از نورپردازی به عنوان یکی از عوامل مؤثر در امنیت فضاهای عمومی بر جذب گردشگران تأثیر دارد
توماس	۲۰۰۵	فقدان نورپردازی به طور مستقیم و غیرمستقیم بر امنیت گردشگران و در نهایت رضایت آنان تأثیر دارد

وجه تمایز نوآوری این پژوهش آن است که مجموع عوامل متعددی را که می‌تواند در حوزه‌های کالبدی و محیطی بر فرایند امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی یزد مؤثر باشد را از جنبه‌های فیزیکی مورد ارزیابی قرار دهد.

محدوده مورد مطالعه

شهر یزد به‌عنوان مرکز استان یزد، در موقعیت جغرافیایی ۳۱ درجه و ۵۵ دقیقه شمالی و ۵۴ درجه و بیست دقیقه شرقی قرار دارد. ارتفاع شهر یزد از سطح دریا ۱۲۱۸ متر می‌باشد و فاصله هوایی آن تا تهران ۵۰۸ کیلومتر است (شکل ۱). بافت تاریخی یزد با مساحت عرصه ۷۴۳ و مساحت حریم ۵۰۰۰ هکتار و بیش از ۶۵۰۰ فضای

قدیمی، در حقیقت گسترده‌ترین و اصولی‌ترین بافت تاریخی ایران محسوب می‌شود بافت تاریخی یزد به‌عنوان دومین بافت خشتی دنیا و دست‌نخورده‌ترین بافت تاریخی کشور در فهرست ملی ثبت شده است که ۷۷ محله در قالب ۹ برزن، از محلات شهر یزد را در خود جای داده است (مویدفر، ۱۳۹۷).

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه

روش تحقیق

این پژوهش بر اساس هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش، توصیفی - تحلیلی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه‌ای می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS و آمار نا پارامتری استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه گردشگران بافت‌های تاریخی شهر یزد را تشکیل می‌دهند. به دلیل عدم اطلاع از تعداد دقیق گردشگران از بافت‌های تاریخی از روش در دسترس استفاده شده است. نمونه‌گیری در دسترس به معنای انتخاب کردن سوژه‌هایی است که در دسترس هستند مزیت اصلی این روش این است که استفاده از آن نسبت به دیگر روش‌های نمونه‌گیری دارای دقت بالاتری است. در این روش پژوهشگر افرادی را مورد مطالعه قرار می‌دهد که در دسترس هستند و مصاحبه‌گر در چارچوب تعداد و حجم نمونه افرادی را به طور اتفاقی انتخاب کرده و با آن‌ها مصاحبه می‌کند. بنابراین حجم نمونه با استفاده از روش دسترس تعداد ۱۸۹ پرسشنامه بوده است. پایایی پرسشنامه‌ها از طریق آزمون آلفای کرونباخ رقم ۰/۷۴۸ به دست آمد که قابل قبول است. روابط بین متغیرها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن در نرم‌افزار SPSS تحلیل و، با روش‌های آماری از جمله آزمون تی استفاده شده است با توجه به پیشینه مطالعات و ادبیات موضوع و سایر پژوهش‌های انجام شده، چهار شاخص برای عوامل کالبدی (متغیر مستقل) (کیفیت‌معاور و پیاده‌مداری، مبلمان و پوشش گیاهی، فرم و خوانایی بافت، تنوع کاربری و کالبدی) و یک شاخص برای امنیت (امنیت فیزیکی) به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است (جدول ۲).

جدول ۲ شاخص‌های پژوهش

منبع	گویه‌ها	شاخص
عناستانی و همکاران ۱۳۹۶	سهولت در حرکت، عرض مناسب، تفکیک سواره از پیاده، وضعیت کف‌سازی، عدم اختلاف سطح معابر	کیفیت معابر و پیاده‌مداری محور گردشگری
قلعه‌نویی و همکار ۱۳۹۳	وضعیت نور، قابل‌رؤیت بودن تابلوهای مسیر، وجود نیمکت در معابر، عدم وجود بوته‌ها و شاخه‌های بلند، مطلوبیت گونه‌های گیاهی	مبلمان و پوشش گیاهی مناسب در محور گردشگری
نعیم‌آبادی و همکاران ۱۳۹۷	رعایت اصل تجمع فضا، تراکم و فشردگی، رعایت استانداردهای طراحی و تراکم، عدم وجود طراحی U و یا L شکل در طول مسیر، تداوم بصری فضای گردشگری	فرم و خوانایی بافت محور گردشگری
Petrella 2004 Barton 2007	کاربری‌های شبانه همراه با امنیت، طراحی مناسب و ایمن برای تمام سنین، لبه‌های طراحی شده، جداره‌های جالب و جذاب، تنوع فرم و رنگ در بدنه، ارتباط بصری در بدنه	تنوع کاربری و کالبدی در محور گردشگری

نتایج و بحث

یافته‌های توصیفی: از بین پاسخ‌دهندگان ۱۱۶ نفر معادل ۶۱/۷ مرد و ۷۳ نفر معادل ۳۸/۳ نفر زن بوده‌اند. توزیع سنی جمعیت مورد مطالعه نیز نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی در گروه سنی ۳۰ تا ۴۵ سال با فراوانی ۱۱۲ نفر (معادل ۵۹/۶ درصد) جای می‌گیرند. میزان تحصیلات جامعه آماری نیز بیانگر آن است که ۵۳/۵ درصد از نمونه آماری دارای تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد بوده‌اند.

یافته‌های استنباطی: وضعیت کیفیت معابر و پیاده‌مداری محور: مؤلفه وضعیت کیفیت معابر و پیاده‌مداری در منطقه تاریخی - فرهنگی شهر یزد به‌عنوان یکی از فاکتورهای مؤثر بر ایجاد و احساس امنیت به معیارهای: سهولت در حرکت، عرض مناسب معبر یا معابر، تفکیک سواره از پیاده، وضعیت کف‌سازی و عدم اختلاف سطح در معابر پیاده قابل تقسیم می‌باشد (جدول ۳).

جدول ۳- نتایج آزمون t یک‌طرفه تأثیر کیفیت معابر و پیاده‌مداری بر امنیت در بافت‌های تاریخی

تفاوت میانگین	sig	df	T	میانگین	گویه‌ها	شاخص
۰/۱۲۸	۰/۰۰۰	۲۵۱	۵/۱۰	۳/۱۵	سهولت حرکت	کیفیت معابر و پیاده‌مداری
۰/۱۰۸	۰/۰۰۰	۲۱۵	۳/۵	۲/۵	عرض مناسب	
۰/۱۴۲	۰/۰۰۰	۳۷۸	۵/۱۶	۴/۱۷	تفکیک سواره از پیاده	
۰/۱۱۴	۰/۰۰۰	۲۲۱	۴/۶	۳/۹	وضعیت کف‌سازی	
۰/۱۰۲	۰/۰۰۰	۲۱۰	۲/۱	۲/۳	عدم اختلاف سطح در معابر	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

پیاده مداری بخشی از محیط مصنوع در نظر گرفته می‌شود که شامل خیابان، چشم‌اندازها موجود در یک محدوده است. (گلان^۱، ۲۰۱۱). کیفیت معابر با توجه به قابلیت پیاده مداری میزان مطلوبیت در سهولت حرکت، عرض مناسب و تفکیک سواره از پیاده به‌منظور حضور شهروندان برای خرید، ملاقات و گذران فراغت و لذت بردن از آن در یک پهنه به‌صورت پیاده است (نوسال^۲، ۲۰۰۹). یافته‌های پژوهش از آزمون یک‌طرفه در مورد شاخص کیفیت معابر و پیاده مداری بیانگر آن است که میانگین رضایتمندی گردشگران از وضعیت تفکیک سواره از پیاده در بافت تاریخی ۴/۱۷، آماره t نیز برابر با ۵/۱۶ و $df = ۳۷۸$ و $sig = ۰/۰۰۰$ است. از این‌رو بالاترین میانگین در گویه‌های مورد بررسی متعلق به تفکیک سواره از پیاده با توجه به تفاوت میانگین ۸۲۴، در وضعیت متوسط رو به بالا ارزیابی شده است و بیانگر رضایتمندی گردشگران و تأثیر مثبت آن بر امنیت در بافت تاریخی مطالعه است. (جدول ۳).

مبلمان و پوشش گیاهی مناسب در محور گردشگری: مبلمان شهری به‌عنوان مجموعه‌ای از عناصر ساختاری در پیاده راه‌های شهری نقش مهمی در افزایش رفاه و امنیت شهروندان ایفا می‌کند (بولوت^۳، ۲۰۰۷).

جدول ۴- نتایج آزمون t یک‌طرفه تأثیر مبلمان و پوشش گیاهی بر امنیت در بافت‌های تاریخی

شاخص	گویه‌ها	میانگین	T	df	sig	تفاوت میانگین
مبلمان و پوشش گیاهی مناسب	وضعیت نور	۳/۸۳	۶/۲۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۸۹
	عدم وجود لامپ شکسته	۱/۸۳	۳/۲۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲
	رؤیت تابلو در مسیر	۱/۵۲	۲/۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۱۸
	وجود نیمکت در معبر	۱/۲۳	۲/۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۱۹
	عدم وجود بوته‌های بلند	۲/۱	۳/۴۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۱۴۲
	مطلوبیت گونه گیاهی	۱/۱۲	۲/۰۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	

مآخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج جدول ۴ بیانگر آن است که درجه آزادی $df = ۳۸۳$ ، $t = ۳/۲۹$ و $sig = ۰/۰۰۰$ است. لذا تفاوت میانگین‌های موجود در جدول ۲ با پاسخ‌های گردشگران معنی‌دار است و با توجه به تفاوت میانگین ۰/۱۸۹ بنابراین میانگین پاسخ گردشگران بیشتر از $Value\ Tes = ۳$ است و در نتیجه رضایتمندی آنان در این گویه متوسط رو به بالا ارزیابی شده است. بررسی‌های آماری مربوط به پوشش گیاهی که شامل عدم وجود بوته‌های بلند در بافت‌های تاریخی نشان می‌دهد که میانگین آن معادل ۲/۱ است و با توجه به $t = ۳/۴۱$ و تفاوت میانگین (۰/۱۴۲) بنابراین میانگین مشاهده شده در این جدول، تفاوت معنی‌داری با عدد ۳ دارد و میزان تأثیرگذاری این گویه متوسط رو به پایین ارزیابی شده است.

1. Glan
2. Nosal
3. Bulut

تنوع کاربری و کالبدی در بافت‌های تاریخی: مبحث تنوع کاربری و کالبدی در محورهای گردشگری به توزیع فضایی خدمات شهری می‌پردازد. از مزایای تنوع کاربری زمین می‌توان به مواردی چون کمک به سرزندگی محیط و در نهایت افزایش احساس امنیت کاربران اشاره کرد. (لنر^۱، ۱۹۹۷).

جدول ۵- نتایج آزمون t یک‌طرفه تأثیر تنوع و کاربری و کالبدی بر امنیت در بافت‌های تاریخی

شاخص	گویه	میانگین	T	df	sig	تفاوت میانگین
تنوع کاربری و کالبدی در بافت‌های تاریخی	کاربری‌های شبانه همراه با امنیت	۳/۱۴	۴/۱۸	۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۶۳
	طراحی مناسب مراکز و لبه	۳/۱۹	۴/۲۳	۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۷۲
	جداره‌های جالب	۲/۱۵	۳/۱۲	۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۲۸
	تنوع فرم و رنگ در بدنه	۲/۱	۳/۵	۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۲۲
	ارتباط بصری در بدنه	۱/۸	۲/۱	۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۱۹

مأخذ: یافته‌های تحقیق

تنوع کاربری‌ها و کالبد شامل مجموعه‌ای از مؤلفه‌های کاربری‌های شبانه، طراحی مناسب، جداره‌های جالب، تنوع فرم و رنگ بدنه و ارتباط بصری در بدنه است. در جدول ۳ طراحی مناسب مراکز و لبه در محور گردشگری با میانگین ۳/۱۹ و $t = ۴/۲۳$ و $df = ۳۷۳$ و $sig = ۰/۰۰۰$ معنی‌دار است. تفاوت میانگین در گویه نقش طراحی مناسب مراکز و لبه در بافت‌های تاریخی رقم ۰/۰۷۲ را نشان می‌دهد. از این رو میانگین، جواب‌ها از عدد ۳ بیشتر است لذا تأثیرگذاری آن بالا ارزیابی می‌شود.

فرم و خوانایی بافت در بافت‌های تاریخی: خوانایی، کیفیتی از محیط است که موجبات قابل‌درک شدن یک مکان را فراهم می‌آورد و در دو سطح کالبدی و الگو(رابرت^۲، ۲۰۰۳) قابل‌بررسی است و ارتباط نزدیکی با نیازهای شهروندان دارد(ارادی^۳، ۲۰۰۷).

جدول ۶- نتایج آزمون t یک‌طرفه تأثیر فرم و خوانایی بافت بر امنیت در بافت‌های تاریخی

شاخص	گویه	میانگین	T	df	sig	تفاوت میانگین
فرم و خوانایی بافت‌های تاریخی	رعایت اصل تجمع فضا	۲/۸۷	۴/۱۵	۳۴۱	۰/۰۰۰	۰/۰۶۱
	تراکم و فشردگی جمعیت	۲/۶۰	۴/۱۰	۳۳۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵۲
	استاندارد طراحی	۳/۱۰	۴/۱۸	۳۵۲	۰/۰۰۰	۰/۰۸۴
	تابلو اطلاع‌رسانی	۲/۳۰	۳/۸	۳۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۴۲
عدم وجود طراحی U و L	عدم وجود طراحی U و L	۲/۱۵	۳/۲	۳۱۶	۰/۰۰۰	۰/۰۳۱
	تداوم بصری فضای گردشگری	۲/۱۰	۳	۳۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۲۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

1. Lehner
2. Robert
3. Eradin

در جدول ۶ گویه استاندارد طراحی با میانگین $3/10$ و $t = 4/18$ و $df = 352$ و $sig = 0/000$ معنی‌دار است. تفاوت میانگین این گویه در بافت‌های تاریخی رقم $0/084$ را نشان می‌دهد بنابراین میانگین آن از عدد ۳ بیشتر است و ارزیابی تأثیرگذاری آن بالا ارزیابی شده است.

تحلیل و ضرایب تأثیر مدل رگرسیونی: تحلیل رگرسیونی چند متغیره شامل ابعاد متغیرهای تأثیرگذار کالبدی بر امنیت در بافت‌های تاریخی مورد مطالعه (کیفیت معابر و پیاده‌مداری، مبلمان و پوشش گیاهی مناسب، فرم و خوانایی بافت، تنوع کاربری و کالبدی در بافت‌های تاریخی مورد مطالعه می‌باشد و اطلاعات جدول ۶ نشان می‌دهد که متغیرهای مستقلی که در معادله باقی‌مانده است به‌طور هم‌زمان $0/728$ با متغیر وابسته همبستگی و پیوستگی آماری معنی‌داری دارند. لذا این متغیرها $42/8$ درصد شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت را در بافت‌های تاریخی مورد مطالعه نشان می‌دهد و متغیر فرم و خوانایی بافت در محور گردشگری نسبت به سایر متغیرهای پیش‌بینی کننده قوی‌تر است ($Beta = 0/328$).

جدول ۷- ضرایب تأثیر مدل رگرسیونی تبیین کننده امنیت در محورهای گردشگری بافت‌های تاریخی

متغیر وابسته: احساس امنیت					
متغیرها	ضریب تأثیر غیراستاندارد B	ضریب تأثیر استاندارد Beta	مقدار t	سطح معنی‌داری	ضریب تولرنس
کیفیت معابر	0/128	0/312	5/28	0/000	0/38
مبلمان و پوشش گیاهی	0/112	0/212	3/23	0/000	0/49
فرم و خوانایی بافت	0/192	0/328	6/17	0/000	0/52
تنوع کاربری و کالبدی	0/119	0/253	0/25	0/000	0/43

مأخذ: یافته‌های تحقیق

در این قسمت به‌منظور بررسی تأثیر شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت در بافت‌های تاریخی بعد از اثبات رابطه معنادار بودن ضرایب تأثیر مدل رگرسیونی، در مرحله اول نتایج به دست آمده از نظر گردشگران حاکی از آن است که شاخص‌های کالبدی با میزان $0/629$ دارای ارتباط مثبت هستند. و نیز مقادیر ضریب تبدیل شده R^2 برابر با $0/523$ بیانگر تأثیر بالای ابعاد متغیرهای مستقل در این پژوهش در بیان واریانس متغیر وابسته (امنیت) می‌باشند به‌عبارتی دیگر متغیرهای مستقل $61/8$ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌نمایند و مابقی تأثیر متغیرهای خارج از مدل است.

جدول ۸- مقدار همبستگی ضریب تعیین تعدیل شده و خطای استاندارد برآورد تأثیر شاخص‌های کالبدی

بافت‌های تاریخی

مرحله اول	ضریب همبستگی چندگانه R	ضریب تعیین R	ضریب تعیین تعدیل شده R	خطای استاندارد
۱	0/629	0/423	0/523	0/23

مأخذ: یافته‌های تحقیق

به‌منظور تعیین سنجش میزان تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم میزان تأثیرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (احساس امنیت در بافت‌های تاریخی) از تحلیل مسیر استفاده شده است. در جدول ۷ مشخص شده است که فرم و خوانایی و تنوع کاربری و کالبدی در بافت‌های تاریخی مورد مطالعه از جمله متغیرهایی

هستند که به صورت مستقیم بر امنیت تأثیرگذار می‌باشند و دو متغیر دیگر (کیفیت معابر و مبلمان شهری) تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر احساس امنیت در بافت‌های تاریخی مورد مطالعه دارند. (جدول ۹). و میزان معناداری آن‌هم برابر با ۰/۰۰۰ و چون کوچک‌تر از ۰/۰۵ است لذا معناداری آن آشکار است و نشان‌دهنده آن است که ابعاد متغیرهای مستقل در این پژوهش می‌تواند تغییرات متغیر وابسته را بیان کند. لذا با توجه به مقدار محاسبه شده در سطح اطمینان ۹۹ درصد می‌توان گفت که ترکیب خطی متغیرهای مستقل در این پژوهش هم‌معنادار هستند و در نتیجه قادر به پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت گردشگران هستند.

جدول ۹- آثار مستقیم، غیرمستقیم و مجموع تأثیر متغیرهای مستقل بر امنیت در بافت‌های تاریخی

مؤلفه‌ها	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل
کیفیت معابر		۰/۴۸	۰/۷۵۲
مبلمان		۰/۲۹	۰/۵۴۳
فرم و خوانایی	۰/۳۲۶		۰/۳۲۶
تنوع کاربری و کالبدی	۰/۲۹۸		۰/۲۹۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۱۰- ضریب همبستگی چندگانه در مدل تحلیل مسیر تأثیر شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت در

بافت‌های تاریخی

	مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F
					۱
	باقی‌مانده	۱۹/۵۶	۱۶۹	۰/۰۸۴۳۱	
	مجموع	۲۳/۰۹	۱۹۳		۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر آن بود که شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت تأثیرگذار هستند و در قالب چهار شاخص (۱- کیفیت معابر و پیاده‌مداری ۲- مبلمان و پوشش گیاهی ۳- فرم و خوانایی بافت ۵- تنوع کاربری و کالبدی) در این پژوهش معرفی و در مورد آن بررسی شد. به طوری که شاخص کیفیت معابر و پیاده‌مداری در بافت تاریخی شهریزد با گویه‌های مورد بررسی میانگین‌های متفاوتی را نشان می‌دهد و گویه تفکیک سواره از پیاده با میانگین ۴/۱۷ و آماره $t = 5/16$ بیشترین تفاوت میانگین (۰/۱۴۲) را نشان می‌دهد و حاکی از تأثیر مثبت آن بر امنیت در بافت تاریخی محدوده مورد مطالعه است. فرجی و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعات خود به نتایج مشابهی نیز دست یافته‌اند. این قسمت از یافته‌ها با نتایج فوری و همکاران (۲۰۱۹)، همگرایی دارد زیرا فوری و همکاران نیز ناامنی را عامل مهمی بر روی میزان ورود گردشگران ارزیابی کرده‌اند. در مقابل در میان گویه‌های، مبلمان و پوشش گیاهی، گویه وضعیت تور با تفاوت میانگین ۰/۱۸۹ و $T=6/22$ تفاوت معناداری با عدد ۳ دارد و میزان تأثیرگذاری گویه متوسط رو به بالا ارزیابی شده است نتایج به دست آمده با نتایج مطالعات اونور (۲۰۰۹)، کیم و پارک (۲۰۱۴) خادمی و همکاران (۱۳۹۴) مؤیدفر و

همکاران (۱۳۹۷) همسو است. تفاوت میانگین در گویه نقش طراحی مناسب مراکز و لبه در شاخص تنوع کاربری و کالبدی در بافت تاریخی رقم ۰/۰۷۲ را نشان می‌دهد و چون میانگین جواب‌ها از عدد ۳ بیشتر است لذا تأثیرگذاری آن بر احساس امنیت بالا ارزیابی شده است. این قسمت با مطالعات فرجی و همکاران (۱۳۹۵) میرحسینی و همکاران (۱۳۹۵) و مطالعات سازمان تجارت جهانی ۲۰۱۸، همسویی دارد. تأثیر رعایت استاندارد طراحی در شاخص فرم و خوانایی بافت با میانگین $t = 4/18$ و $3/10$ نیز بیانگر تأثیر مثبت آن بر احساس امنیت در محور گردشگری است. این یافته‌ها با نتایج و دستاوردهای توماس و همکاران (۲۰۰۵)، جامین (۲۰۱۲)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۵) همخوانی دارد. با توجه به نتایج همبستگی مشخص شد که بین همه شاخص‌های کالبدی و امنیت در بافت‌های تاریخی رابطه مستقیم و غیرمستقیم وجود دارد یافته‌های این قسمت از پژوهش با نتایج شیپکی و همکاران (۱۳۹۹)، همگرایی دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های صادقی و صائب (۱۴۰۰)، در زمینه تقویت امکانات و زیرساخت‌ها هم‌سوئی دارد. بدین معنی که با افزایش کیفیت شاخص‌ها و گویه‌های مورد بررسی، احساس امنیت نیز در بین گردشگران افزایش و نیز بالعکس کاهش می‌یابد به‌منظور بررسی اثر شاخص‌های متغیرهای کالبدی مؤثر بر امنیت بعد از ارتباط معنادار از رگرسیون چند متغیر نیز استفاده شد. همانطوریکه نتایج وانگ (۲۰۲۱)، نشان داد امنیت می‌تواند بر عرضه و تقاضا در گردشگری تأثیر داشته باشد این قسمت از یافته‌ها با نتایج بررسی‌های روان و همکاران (۲۰۱۹)، همخوانی دارد و به طوریکه روان و همکاران نیز بر این نکته تأکید داشتند که عوامل کالبدی به ویژه زیرساختی به طور مستقیم بر امنیت گردشگران تأثیر می‌گذارند.

نتایج به دست آمده از منظر گردشگران نشان می‌دهد که متغیرهای مستقلی که در معادله باقی‌مانده است به‌طور هم‌زمان ۰/۷۲۸ با متغیر وابسته همبستگی و پیوستگی آماری دارند لذا این متغیرها ۴۲/۸ درصد از شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت را در محور گردشگری تبیین می‌نمایند و ترکیب خطی متغیرهای مستقل قادر به پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته (احساس امنیت گردشگران) هستند. در ادامه با محاسبه ضرایب اثرات مستقیم و غیرمستقیم مشخص شد که متغیر فرم و خوانایی بافت با $Beta = 0/328$ و تنوع کالبدی و کاربری نسبت به سایر متغیرها پیش‌بینی کننده قوی‌تر است و متغیرهای دیگر (کیفیت معابر، مبلمان شهری دارای تأثیرات غیرمستقیم می‌باشند. لازم به ذکر است که نتایج مطالعات پازکی و همکاران (۱۴۰۰)، نیز بر مؤلفه‌های فضایی به ویژه شاخص‌های منظر و شاخص‌های بصری تأکید ویژه داشته‌اند. در راستای تقویت امنیت فضاهای گردشگری پیشنهادات زیر اریه میشود

- به منظور ایجاد امنیت در فضاهای گردشگری، باید به صورت اساسی به مؤلفه‌های کالبدی و محیطی توجه شود تا در سرلوحه برنامه‌ریزی قرار گیرد.
- مطابق نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر، میزان امنیت گردشگران در بافت‌های تاریخی شهر یزد، برآیندی از مجموعه مؤلفه‌های کالبدی - محیطی است. از این رو به منظور تقویت امنیت گردشگران در

¹. UN WTO (2018)

سطوح مختلف، رسیدگی و بررسی به وضعیت نور، قابلیت رویت بودن تابلوها، عدم وجود طراحی U و L و برقراری امنیت در بین کاربری های شبانه از اولویت های لازم است.

• در ایام مخصوص به ویژه در نوروز و تابستان، لزوم توجه به اصول طراحی محیطی برای جلوگیری از بروز هرگونه ناهنجاری پیشنهاد می شود.

• با توجه به تأثیر مؤلفه های کالبدی - محیطی بر ایجاد امنیت در محدوده مورد مطالعه پیشنهاد می شود تا سازمان های میراث فرهنگی و شهرداری یزد با همکاری و هم افزایی، زمینه های ارتقاء امنیت را برای گردشگران فراهم آورند.

پژوهش حاضر مجموع عوامل کالبدی - محیطی مؤثر را بر امنیت گردشگران مورد ارزیابی قرار داد. پژوهشگران در آینده می توانند به صورت تخصصی به بررسی هر یک از مؤلفه های کالبدی - محیطی بر میزان امنیت گردشگران را در ابعاد تنوع کاربری اراضی، فرم و خوانایی مورد بررسی قرار دهند

References:

- Abbaszadeh, Mozaffar. Mohammad Moradi, Asghar. And Sultan Ahmadi, Elnaz. (2015), «The role of architectural and urban heritage values in the development of cultural tourism»: A case study of the historical context of Urmia, Quarterly Journal of Urban Studies (No ,14): pp. 90-77.
- Amin, Mohammad (2013). Religibus Tourism in Egypt, the American University in Cairo, School of Global Affairs and Public Policy.
- Anabestani, AliAkbar. Javanshiri, Mehdi. (2017). «The Scattered Effect on Physical Security Sense in Rural Housing». (Case Study: Binalood County), Journal of Physical Development Planning (No. 3): pp. 62-37.
- Barton, H. Grant, M. (2003). Shaping Nelghboyhoods, London Routledge.
- Bulut, Y. (2007). Fountains as Urban Furniture in his topical urban structure, Building and Environment.
- Carmond, B. (2019). Security Tourism and Development, Boston. Ken wisePublishing.
- Campbell, K. (2006). The New Politics of National Security, Basick press.
- Churchman, A. (2002). Environment psychology and Urban Planning, Wiley press, New York.
- Dozandeh Saberi, Fatemeh, Amar, Timur (1398), The role of security and the creation of laws to protect foreign tourists in the direction of economic development and tourism as an international solution (Journal of New Attitudes in Human Geography, Volume 11, Number 4, pp. 101-89.
- Eradin, Z. (2007). Building a legible city. Thesis Submitted for Master of Science, Urban design, technical University of middle East.
- Eslami, Arefa, Shahbazi. Tahereh, and Ebrahimi Dehkordi, Amin. (2016). Evaluation of pedestrian capability in the framework of tourist satisfaction «Alam al-Huda sidewalk in Rasht». Quarterly Journal of Tourism (Space No. 25): pp. 99-83.
- Farajirad, Khedr. Alian, Mehdi. Cheraghi, Ramin. (2016). «Analysis of Physical Indicators Affecting the Promotion of Environmental Security in the Historical Context of Yazd». Journal of Law Enforcement and Security Security, Ninth Year (No. 35):
- Fourie, Johan., Rossello-Nadal, Jaume & Santana-Gallego, María. (2019). Fatal Attraction: How Security Threats Hurt Tourism, Journal of Travel Research, sagepub.com/journals-permissions, DOI: 10.1177/0047287519826208,
- Fourie, J., Rossello-Nadal, J., & Santana-Gallego, M. (2020). How security threats hurt tourism. Journal of Travel Research, 59(2), 209-219.

- GhalehNoei, Mahmoud. Bahrami, Maryam. (2014). «Evaluation of effective qualities of urban reversal in Shariati St., Kerman». Scientific Research Journal of the Scientific Association of Architecture and Urban Planning, (No. 7): pp. 33-23.
- Glan, Theresa. (20011). Walkability Social interaction and Neighborhood Design, QThesis of Master and Reginal Planning, University of Nebraska – Lincoln, usa.
- Higgins-Desbiolles, Freya., Carnicelli, Sandro., Krolkowski, Chris., Wijesinghe, Gayathri & - Boluk, Karla. (2019). Degrowing tourism: rethinking tourism, Journal of Sustainable Tourism, DOI: 10.1080/09669582.2019.1601732.
- Icomus, (International Council of Buildings and Places). (2002). «International Charter of Cultural Tourism». Quarterly Journal of the Turquoise Bridge (No. 3): pp. 14-8. journals.sagepub.com/home/jtr.
- Khademi, Hossein. Rezazadeh, Sajed. Rezaei, Zahra. (2015). «Analysis of urban impacts on tourism development in Kerman» Quarterly Journal of Disciplinary Geography, Third Year (No. 12): pp. 126-103.pp. 27-1.
- Kiani, Salimi. Sedigheh, Mehrabi, Ali (2017), «Identifying the effective factors on tourism security and its role in satisfaction of loyalty and attracting tourists in Isfahan». Journal of Social Security Studies, (No. 52): pp. 229 - 226.
- Kiani, Salimi. Sedigheh, Bigleri Nia. Masoumeh (2017), «Identification and prioritization of security dimensions and its effect on tourism development in urban areas». (Studied: Kashan), Journal of Geographical Geography, Fifth Year, (No. 20): pp. 88-59.
- Kim, G, Park. (2014). «Comparative enalysis of Defensible Space in Cpted housing». International Journal of Low Crime and Justic, (Vole 43): pp 496 – 511.
- Kurniawan, F., Adrianto, L., Bengen, D. G., & Prasetyo, L. B. (2019). The social-ecological status of small islands: An evaluation of island tourism destination management in Indonesia. Tourism Management Perspectives, 31: 136–144.
- Lotfi, Sedigheh. Anamradnejad, Rahim. Vahedi, Haidar. (2015). «Evaluation of Physical Components of Public Spaces and Its Impact on the Security Sense of Babolsar». Strategic Research on Security and Social Order, Fourth Year, (No. 9): pp. 152-131.
- Moayedfar, Saeedeh. and Rafi, Samaneh. (1397). «Planning to create safe urban spaces with emphasis on tourism development». (Case study: Meybod historical context), Journal of Geography and Urban Space Development, (No. 1): pp. 152-131.
- MirHosseini, Zeinab Sadat. Jahanbakhsh, Haidar. (2016). «on the effect of physical components of historical context on the environmental safety of tourists». (Case study: Jarkhab neighborhood of Ardakan city), Shahr identity journal, (No. 28): pp. 104-89.
- Moayed far, Saeedeh. (1397). «Evaluation of tourism spaces in Yazd city with emphasis on tourism crises». Quarterly Journal of Urban Tourism, Volume 5, (Number 4): Pp. 72 - 51.
- Nastaran, Mahin. Shahyvandi, Ahmad. Babaei, Morteza. (2013). «Analysis of Different Dimensions of Security in Tourist Axes of Isfahan.» Journal of Disciplinary Geography, First Year, Third Issue, pp. 48-23.
- Naeem Abadi, Nazanin. Salimi Sobhan, Mohammad Reza, Javan, Farha, Hashem Zehi, Soodabeh (1397). «Measuring the Satisfaction of Sports Tourists with the Security of Coastal Areas». (studied in Chabahar County), Quarterly Journal of Social Security Studies, (No. 53): pp 158 – 131.
- Lapin, T.(2007). Modalities of Urban Space, New York Sag, Publication.
- Lehner, U. (1997). The of Cycling for Women. Planning for Walking and Cycling Elsevier.
- Liu, B., Schroeder, A., Pennington-Gray, L., & Farajat, S. A. D. (2016). Source market perceptions: How risky is Jordan to travel to? Journal of Destination Marketing & Management, 5(4): 294–304.
- Lanouar, C., & Goaid, M. (2019). Tourism, terrorism and political violence in Tunisia: Evidence from Markov-switching models. Tourism Management, 70, 404–418.
- Maximillano, K (2017). Introduction to Tourism security, Business andScience Journal, Vol 16, PP: 53- 69.

- Marshall, S.(2005). *Streets & Patterns*, New York, Spoon prss.
- Mehdinejad, H, Mostajabi, H, Parhiz, F, Rezaei, M (1399), Analysis of the impact of *land* management on tourism development and security in Golestan province, *Disciplinary Quarterly*, No. 12, pp. 143-123.
- MC Kinnon, R. (2020), Introduction: Social security, inclusive growth and social cohesion, *International Social Security Review*, 73(3), PP: 5-12
- Nasiri Handkhaleh, Esmaeil Ahmadi, Hassan, Salimi, Sobhan, Mohammad Reza, Mohaghehpour, Seyedeh Yasman (1400), Analysis of the effect of social security on the loyalty of foreign tourists in Sanandaj, *Journal of Social Security Studies*, No. 65, pp. 207-713.
- Miller, G. D. (2019). *Blurred lines: The new domestic terrorism*. *Perspectives on Terrorism*, 13(3), 66–78.
- Nosal, B.(2009). Halton Region Health Department, *Creating Walkable and in Halton, Oakville, Ontario*.
- Pazaki, Masoumeh, Sheikhi, Davood, Basiti, Shahram (1400), The role of security in the development of tourism in desert villages (Case study: Sorkheh city), *Journal of Desert Geographical Exploration*, Year 9, No. 2, pp. 199- 181.
- Petyella, L. (2004). *Urban Space and Security Policies*, UN habitat, WUF, Barcelona, Spain.
- Pramanik P., Ingkadijaya R.(2018). *The Impact of Tourism on Village Society and its Environmental*. Conference Series Earth and Environmental Science 145. DOI: 10.1088/1755-1315/145/1/012060
- Rayman, R. (2018). *Public Space and security social, capture*, London press.
- Robert, J. (2003). *Responsive environment*. London Press.
- Ruan, Wenqi., Li, Yongquan., Zhang, Shuning & Liu, Chih-Hsing. (2019). Evaluation and drive mechanism of tourism ecological security based on the DPSIR-DEA model, *Tourism Management*, 75: 609–625.
- Sadeghi, Hojjatollah, Saeb, Seyed Mohammad (1400), Ecological analysis of order and security in rural tourism of Isfahan province, *Scientific Journal of Geographical Desert Exploration*, Ninth Year, No. 2, 2-1
- Santos, C., Silva, D., Amorim, E. (2018). *The Impact of Tourism Security on the Image of the Destination-The Case of Portugal*, *Tourism and Hospitality Research*, 12(1), PP: 50-56.
- Scott, F. (2019). *Social criss and Tourism management*, London press
- Seabra, C., Reis, P., & Abrantes, J. (2020). *The influence of terrorism in tourism arrivals: A longitudinal approach in aMediterranean country*. *Annals of Tourism Research*, 80, Article 102811.
- Shahiki Tash, Reisi, Abu Bakr, Ahang, Farahnaz, Pouranjanar, Golbahar (1399), *Identifying and Prioritizing Factors Affecting Security for Tourism Development (Case Study: Sarbaz County)*, *Quarterly Journal of Tourism Planning and Development*, No. 3, Pp. 197-176.
- Sharma, K. (2003). *The Social organization of Urban Space*, NEWYORK, Sage Publication.
- Sommezs, F. Grafe, R. (1998). «Influence of terrorism risk on Foreign tourism decision». *Annals of Tourism Research*, (Vol, 25): no1. Pp 33 – 46.
- Statistics Center of Iran. (2016). *Population Statistics of West Azerbaijan Province*.
- Tapak, Leili., Abbasi, Hamed & Mirhashemi, Hamid. (2019). *Assessment of factors affecting tourism satisfaction using K-nearest neighborhood and random forest models*, *BMC Research Notes*, 12:749.
- Taylow, Peter. (2014). *Tourism Security*, Butterworth – Heineman Publication.
- Thomas, R. Pigozzi, B. (2005). «Tourist Carrying Capacity measures.» *Journal of Professional geographer*, (Vol, 57, No1): PP 13 – 20
- Timoty, D. (1995). «Tourism Acconnodation in Asian Historic city». *Journal of Tourism Studies*, (Vol 6): PP10 – 21.
- Trogisch, L., Fletcher R. (2020), *Fortress tourism: exploring dynamics of tourism, security and peace around the Virunga Tran boundary conservation area*, *Journal OF Sustainable Tourism*, Published online, PP: 1-20, <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1857767>

- Unver, Ahmet. (2009).people experience of Urban Lighting in Public Space, Thesis Master, Middle East University.
- UNWTO. (2018). Tourism highlight 2018, edition, ANKara. Unwto.
- WTTC, Statists. (2012). Travel and Tourism Economic Impact 2012, Saudi Arabia, Retrieved From: WWW. Wttc. Org.
- Wang, Hongli & Huang, Qihai. (2019). The dark side of feeling trusted for hospitality employees: An investigation in two service contexts, *International Journal of Hospitality Management*, 76 (2019): 122–131.
- Wang L., Yotsumoto Y . (2019). Conflict in tourism development in rural China. *Tourism Management*. 70(1). 188-200.
- Wang, F., & Lopez, C. (2020). Does communicating safety matter? *Annals of Tourism Research*, 80, 102805.
- Walters, G., Wallin, A., & Hartley, N. (2019). The threat of terrorism and tourist choice behaviour. *Journal of Travel Research*, 58(3), 370–382.
- W.T. OC world Tourism organization (2019). *Tourism Management incourtiers*, Wiley press.
- Zukin. S. (1995). *The culture of Cities*. NEWYORK. Blackwell Publication.

Original Research Article

**Investigating the physical and environmental components
affecting the safety and security of tourism in the historical
texture of Yazd**

Esmail Nasiri Hendeh Khaleh^{1*}, Hassan hekmatnia², fazlollah esmaeili³, Mansour Reza Ali⁴, Fahimeh Jamali Hanji⁵

1- Associate Professor of Geography and Urban Planning, Payame Noor University, Tehran, Iran

2- Associate Professor of Geography and Urban Planning, Payame Noor University, Tehran, Iran

3- Assistant Professor of Geography and rural Planning, Payame Noor University, Tehran, Iran

4- Assistant Professor of Geography and Urban Planning, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran

5- M.Sc. Student in Urban Planning, Payame Noor University, Tehran, Iran

Received: 2020 May 03

Accepted: 2022 January 17

1. Introduction

Tourists are the representatives of other countries, who create an image of their countries in the destination. They travel where they feel safe. According to the World Trade Organization, the number of tourists is growing worldwide at an annual rate of 4.3%. The values embedded in historical textures and the tremendous impact of these values on the promotion of cultural interactions serve as the basis for cultural tourism. Tourists cause the interest in history and cultural heritage to grow. Identifying the factors creating insecurity in historical textures is pivotal for planning secure tourism. Among these factors, physical indicators and criteria account for for insecurity in the historical textures of cities. Previous studies on the texture in Yazd point to unsatisfactory physical conditions, which deteriorates the security of tourists. In this regard, the purpose of this study is to identify and analyze the components affecting the security of tourists in the historical texture of Yazd. The study seeks to answer the questions ‘is there a significant relationship between the physical indicators and tourists’ sense of security?’ and ‘which of the physical indicators in the historical texture has the greatest impact on the sense of security?’ The research hypotheses are ‘the physical conditions in the historical texture of the study area affect the sense of security of tourists, and there is a significant relationship between the quality of physical elements and the sense of security of tourists.

2. Methodology

In terms of purpose, this study is applied research, and in terms of nature and method, it is descriptive-analytical. The data collection tool was a questionnaire. The SPSS software and non-parametric statistics were used to analyze the data. The statistical population of the study consisted of all the tourists visiting the historical sites of Yazd. Due to the lack of information about the exact number of tourists, convenience sampling was done, which involved selecting the cases that were available. The main advantage of this method is accuracy. By this method, the researchers studied the people who were available, and the interviewer randomly selected and interviewed those at hand.

3. Findings

The quality of sidewalks in the historical-cultural parts of Yazd is one of the factors affecting on the feeling of safety. Ease of movement, appropriate width, separation of the rider from the pedestrian, floor condition and lack of level difference from the road are the indicators for this variable. Urban furniture as a set of structural elements on urban sidewalks is crucial for the welfare and safety of the environment. The difference between the calculated mean values and the responses of the tourists was significant. Considering the mean difference of 0.189, the average response of the tourists was more than the test value of 3. The tourists showed higher than mediocre satisfaction with this item. The score of the green area was 2.1, with regard to the lack of side bushes in the historical textures. According to $t = 3.41$ and the mean difference of 0.142, the observed status had a difference from 3. The effectiveness of this item was thus evaluated to be below average. A variety of physical elements were mentioned as desirable including night usages, proper designs, interesting walls, diversity of forms and colors and the possibility of visual communication. The design of centers and edges in the tourism sector scored a mean of 3.19, t of 4.23, $df.$ of 373 and significance level of 0.000 was significant. The mean difference was 0.072, which shows the significant role of the proper design of centers and edges in historical textures. Since the average of the answers was more than 3, the tourists' satisfaction was high.

4. Results and discussion

The results of this study showed that physical indicators are essential for the sense of security. The evaluated indicators were the quality of sidewalks, furniture and green areas, form and readability of the texture, and variety of physical parts and their uses. The separation of riders from pedestrians in connection to the quality of sidewalks in the historical texture of Yazd is also of significance for tourists' security. The weight of this item was 4.17. Faraji et al. (2016) obtained similar results in this regard. Also, Fori et al. (2019) assessed security as an important factor to attract tourists. In contrast, for furniture and green area, the status of the tour (with an average difference of 0.189 and t of 6.22) confirms a high effect. This is in consistence with the findings of Onur (2009), Kim and Park (2014) Khademi et al. (2015) and Moayedfar et al. (2018). The average mean in the item shows the importance of proper designing for centers and edges in in the historical texture; a p -value of 0.072 suggests a high impact on the sense of security.

Keywords: Safety and security, Historical texture, Yazd City, Tourism